

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

(ΕΡΓΑΣΙΑ Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ)

Οδηγίες

1. Η εργασία θα πρέπει να είναι ατομική, καθώς συνδέεται με τη βαθμολογία του β΄ τετραμήνου (δηλαδή ανατίθεται αντί διαγωνίσματος).
2. Η εργασία θα εκπονηθεί με θέμα το οποίο θα προταθεί από τον/την μαθητή/τρια και θα συμφωνηθεί από τον διδάσκοντα. Σε άλλη περίπτωση, ο/η μαθητής/τρια μπορεί να επιλέξει ένα από τα θέματα που ενδεικτικά προτείνει ο διδάσκων. Το θέμα θα πρέπει να σχετίζεται με την ύλη του μαθήματος.
3. Η εργασία θα έχει ανατεθεί οριστικά έως την Παρασκευή, 17 Φεβρουαρίου.
4. Το μέγεθος της εργασίας θα πρέπει να είναι από 800 έως 1.000 λέξεις περίπου.
5. Προτιμητέο είναι η εργασία να υποβληθεί σε ηλεκτρονική μορφή (.doc ή .docx).
6. Στην εργασία θα αναφέρονται οπωσδήποτε οι πηγές (ηλεκτρονικές σελίδες, βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, εφημερίδες ή άλλο τι) που τυχόν θα αξιοποιηθούν ή μνημονευθούν από τον/την μαθητή/τρια. Αποσπάσματα κειμένων τρίτων (συγγραφέων, δημοσιολόγων κλπ) παρατίθενται υποχρεωτικά εντός εισαγωγικών και με αναφορά στο όνομα του συγγραφέα ή συντάκτη.
7. Δεν γίνεται δεκτή εργασία αποτελούμενη απλώς από αντιγραμμένο κείμενο ή από συρραφή κειμένων, ανεξαρτήτως αν αυτά παρατίθενται εντός εισαγωγικών.
8. Η δουλειά σας πάνω στο θέμα που θα σας ανατεθεί μπορεί να γίνει με τη συνεργασία - στήριξη του διδάσκοντος. Για οποιοδήποτε ερώτημα, πρόβλημα, αμφιβολία, γενικότερα για οποιαδήποτε πλευρά της εργασίας θεωρείτε ότι χρειάζεστε συζήτηση, ενίσχυση, συμβουλή, μη διστάσετε να απευθυνθείτε στον διδάσκοντα. Μέσω του mail ή και κατά την ώρα του μαθήματος.
9. Κάποιες από τις εργασίες ενδέχεται –με προϋπόθεση τη σύμφωνη γνώμη των μαθητών- να παρουσιαστούν από τους δημιουργούς τους στην τάξη.
10. Η εργασία θα παραδοθεί σε ημερομηνία που θα οριστεί, προς το τέλος του β΄ τετραμήνου.

Καλή επιτυχία σε όλους!

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

1) Ενότητα 1.2_Η πόλις και ο πολίτης.

Ποια η τοποθέτηση του σχολικού βιβλίου στο ζήτημα της δουλείας; Να κάνετε σχετική έρευνα στο σχολικό βιβλίο της Ιστορίας της Τάξης σας. Πώς παρουσιάζεται εκεί το φαινόμενο της δουλείας; Παρουσιάστε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις πόλεις-κράτη της Αθήνας και της Σπάρτης χρησιμοποιώντας τους όρους «οικονομικό σύστημα» (όπως ορίζεται στο παράθεμα της σελ. 138 του σχολικού βιβλίου) και «πολίτευμα».

2) Ενότητα 1.4_Ο πολιτικός – Οι ιδιότητες του πολιτικού

Το σχολικό βιβλίο παραθέτει σε αυτή την ενότητα απόσπασμα από τα Απομνημονεύματα του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, όπως ο ίδιος τα διηγήθηκε στον Γεώργιο Τερτσέτη.

Αφού επιστρέψετε στο αντίστοιχο κεφάλαιο του [σχολικού βιβλίου της Ιστορίας της Γ΄ Γυμνασίου](#), ή και συμβουλευθείτε και άλλες πηγές, να καταγράψετε ποιες ήταν οι κοινωνικές δυνάμεις (κοινωνικές ομάδες ή τάξεις) που έλαβαν μέρος στην Επανάσταση του 1821. Ποια τα ιδιαίτερα συμφέροντα καθεμίας από αυτές; Πως εξηγούνται οι εμφύλιοι πόλεμοι του 1824;

3) Ενότητα 1.5.1_κοινωνία, πολιτεία και οικονομία: αμφίδρομες σχέσεις

Να γράψετε τις σκέψεις σας πάνω στο δεύτερο εικαστικό τεκμήριο της σελίδας 16 (Τζωρτζ Γκρος, Έκλειψη ηλίου, 1926). Τι γνωρίζετε για την περίοδο της γερμανικής ιστορίας που αποκαλείται «Δημοκρατία της Βαϊμάρης»; Πως οδηγήθηκε κατόπιν η Γερμανία στον ναζισμό; Ποια η σχέση της πολιτικής με τα οικονομικά συμφέροντα και στις δύο περιπτώσεις; Από το υλικό των σχολικών βιβλίων, μπορείτε να λάβετε υπόψη ή/και να σχολιάσετε το [βιβλίο της Ιστορίας Γ΄ Γυμνασίου](#).

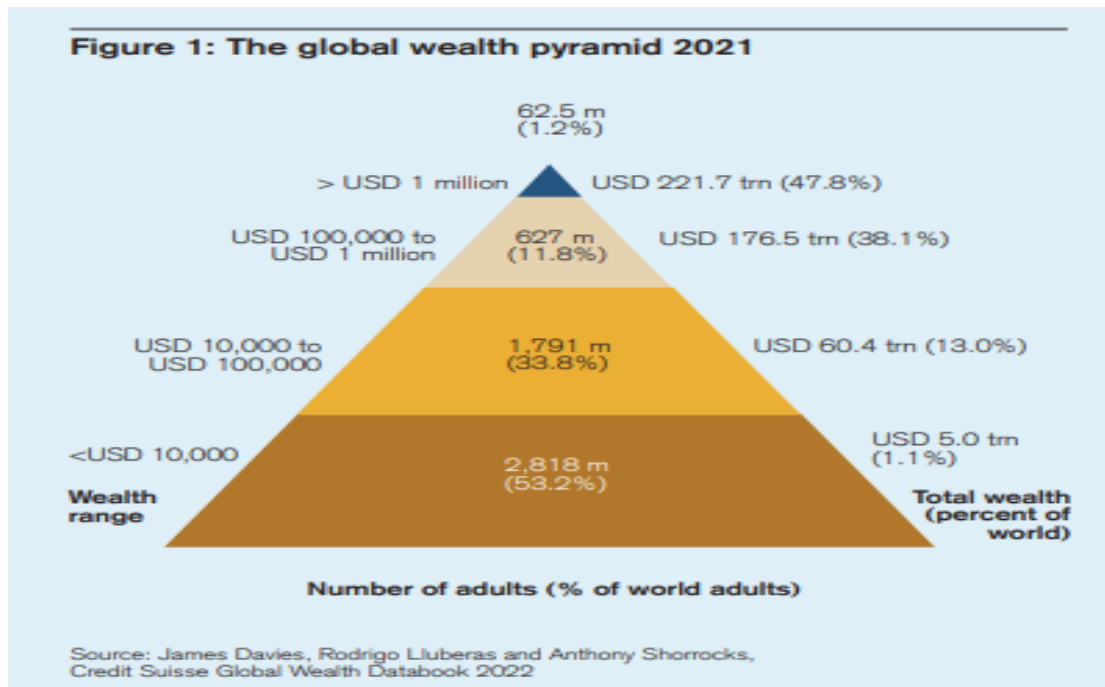
4) Ενότητα 2.1.4_Η κοινωνία της πληροφορίας και της γνώσης, σε συνδυασμό με την ενότητα 13.2_Φτώχεια, ανεργία

Αφού ληφθούν υπόψη α) το δεύτερο παράθεμα της σελ. 24 για το «**άνεργο μέλλον**», β) η ανάλυση για την ανεργία της σελ. 171, γ) το πρώτο παράθεμα της ίδιας σελίδας και δ) ο ορισμός της λεγόμενης 4^{ης} Βιομηχανικής Επανάστασης,

να διατυπώσετε την προσωπική σας άποψη σχετικά με τα αίτια της ανεργίας. Πώς είναι δυνατόν ένα θετικό φαινόμενο όπως η τεχνολογική εξέλιξη που θα μπορούσε να μειώσει το χρόνο και τη δυσκολία της εργασίας να μετατρέπεται σε αιτία κοινωνικών δεινών; Θα μπορούσε να υπάρξει μία κοινωνία στην οποία η τεχνολογική εξέλιξη θα αύξανε –και δεν θα απειλούσε- την ευημερία των εργαζομένων;

5) Ενότητα 4.1_Το κύριο οικονομικό πρόβλημα

Στη σελ. 44 του σχολικού βιβλίου παρουσιάζεται το λεγόμενο «κύριο οικονομικό πρόβλημα». Επίσης, στο δεύτερο παράθεμα της ίδιας σελίδας παρουσιάζονται οι ενστάσεις του οικονομολόγου Σεραφείμ Μάξιμου απέναντι σε αυτό τον ορισμό του «κύριου οικονομικού προβλήματος». Αναλύστε ποιοι κίνδυνοι για παρερμηνείες προκύπτουν από τον παραπάνω ορισμό του «κύριου οικονομικού προβλήματος» λαμβάνοντας υπόψη και τα στοιχεία για την παγκόσμια ανισότητα που αποτυπώνονται στην ακόλουθη «πυραμίδα» που εξέδωσε η ελβετική τράπεζα Credit Suisse ([Global Wealth Report 2022](#), σελ. 21). Με βάση αυτή την απάντηση, σκεφτείτε ποιοι μπορεί να επωφελούνται από αυτό τον ορισμό.

6) Ενότητα 6.1_ Κοινωνικοποίηση και πολιτικοποίηση

Στο βιβλίο της Βιολογίας της Β' Λυκείου ([ενότητα 3.4.6](#)) αναφέρεται ότι «Οι πρώτοι άνθρωποι εξελίχθηκαν από τους Αυστραλοπίθηκους πριν από 2 εκατομμύρια χρόνια περίπου και αντιπροσωπεύονται από το είδος *Homo habilis*». Αντίστοιχα, το βιβλίο Αρχαίας Ιστορίας της Α' Γυμνασίου ([ενότητα Α.1](#)) αναφέρεται ότι «Πριν από περίπου 2.500.000 χρόνια εμφανίζονται στην Αφρική οι πρώτοι άνθρωποι».

Αναζητήστε στην ενότητα 1.3 του [σχολικού βιβλίου των Θρησκευτικών της Β' Λυκείου](#) με τίτλο «Ο Θεός δημιουργός του κόσμου», ποια είναι η άποψη που διατυπώνεται στο συγκεκριμένο μάθημα για τον τρόπο και τη χρονολογία εμφάνισης του ανθρώπου και συγκρίνετε τα με τα παραπάνω. Στη συνέχεια μελετήστε στη σελ. 70 του σχολικού βιβλίου το περιεχόμενο της έννοιας της «διλημματικής κατάστασης». Παρόλο που πρόκειται για το ίδιο φορέα κοινωνικοποίησης (το σχολείο), σκεφτείτε αν προκύπτει ζήτημα «διλημματικής κατάστασης» από τα επιμέρους στοιχεία της σχολικής διδασκαλίας στο συγκεκριμένο ζήτημα. Αν ναι, εξηγήστε ποιο «δίλημμα» κρύβεται πίσω από αυτήν (σε επίπεδο ιδεών, νοοτροπίας, τρόπου ζωής κλπ). Αν όχι, εξηγήστε με συγκεκριμένο τρόπο γιατί δεν προκύπτει «διλημματική κατάσταση»;

7) Ενότητα 10.6_ Κοινωνικές και μεικτές επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με την ενότητα 1.1_ Άνθρωπος: κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό ον

Αφού ληφθεί υπόψη η ανάλυση του σχολικού βιβλίου για το “κοινωνικό-οικονομικό σύστημα” (σελ. 138), καθώς και η ανάλυση περί της “διαρκούς αλληλεπίδρασης” ανάμεσα στο άτομο και στην κοινωνία (σελ. 8-9) να διαβαστεί το συνοδευτικό κείμενο του Άλμπερτ Αϊνστάιν και να απαντηθούν τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποια η θέση του Αϊνστάιν σχετικά με την αλληλεπίδραση ατόμου και κοινωνίας; Πιστεύει ότι μπορεί να νοηθεί στην εποχή μας ο άνθρωπος ως “αυτάρκης” οντότητα;
- Να σχολιάσετε την ακόλουθη διατύπωση του Αϊνστάιν: «*Θεωρώ την παραμόρφωση αυτή των προσωπικότητων το μεγαλύτερο κακό του καπιταλισμού*».
- Ποια είναι κατά τον Αϊνστάιν τα πλεονεκτήματα της σοσιαλιστικής οικονομίας έναντι της καπιταλιστικής; Να διατυπώσετε την προσωπική σας άποψη σχετικά με το θέμα αυτό.

8) Ενότητα 5.4_Η συμπολιτεία – Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Στην Ευρώπη δημιουργήθηκαν τον τελευταίο αιώνα δύο μεγάλες διακρατικές ενώσεις, η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) και το (μη υπαρκτό πλέον) Συμβούλιο για την Αμοιβαία Οικονομική Βοήθεια (γνωστό και με το αγγλικό ακρωνύμιο CO.M.ECON).

α) Βρείτε τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και –κοιτώντας έναν ευρωπαϊκό χάρτη- απαντήστε στο ερώτημα: Ταυτίζεται η Ευρώπη με την ΕΕ;

β) Ποιες είναι οι ομοιότητες και οι διαφορές ανάμεσα στην ΕΕ και την CO.ME.CON; (αξιοποιήστε την έννοια «οικονομικό σύστημα»).

β) Το πρώτο βήμα για τη δημιουργία της Ε.Ε. ήταν η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) το 1952. Αναζητήστε γιατί συγκροτήθηκε εκείνη την εποχή η ΕΚΑΧ. Τι μπορεί να σημαίνει αυτό για το χαρακτήρα της μετέπειτα ΕΕ;

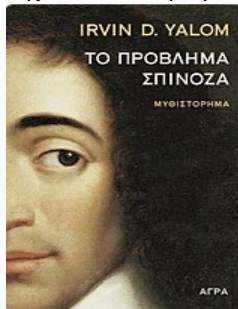
9) Ενότητα 6.1_Κοινωνικοποίηση και πολιτικοποίηση και 6.3_Ο κοινωνικός έλεγχος

Μελετήστε τις έννοιες της «κοινωνικοποίησης» και του «κοινωνικού ελέγχου» στις παραπάνω ενότητες του σχολικού βιβλίου. Στη συνέχεια, διαβάστε το λογοτεχνικό βιβλίο του Irvin Yalom με τίτλο «Το πρόβλημα Σπινόζα» και απαντήστε στα εξής ερωτήματα:

α) Ποια στοιχεία περιλάμβανε η διαδικασία κοινωνικοποίησης του Σπινόζα εκείνη την εποχή;

β) Ποιοι ήταν οι φορείς αυτής της κοινωνικοποίησης και με ποια μέσα ασκούσαν εκείνη την εποχή τον «κοινωνικό έλεγχο»;

γ) Ποια ήταν η στάση του Σπινόζα απέναντι σε αυτή τη διαδικασία και τι κόστη και οφέλη είχε από αυτή τη στάση;

10) Ενότητα 7.6_Φορολογική συνείδηση.

Στο απόσπασμα που παρατίθεται στη σελ. 92 του σχολικού βιβλίου ο Ουόρεν Μπάφεν σημειώνει ότι «Οι φίλοι μου κι εγώ έχουμε προστατευθεί υπέρ το δέον από το φιλικό προς τους δισεκατομμυριούχους Κογκρέσο επί χρόνια». Επίσης, στις σελ. 92-93 του βιβλίου σας εξηγούνται οι έννοιες «Υπεράκτιες (Offshore) εταιρίες» και «φορολογικοί παραδείσοι». Με βάση αυτές τις έννοιες αλλά και φαινόμενα όπως η μειούμενη φορολόγηση των μεγάλων εταιρειών (π.χ. των Ελλήνων εφοπλιστών), αναλύστε πώς επωφελούνται οι πλούσιοι άνθρωποι σαν τον Μπάφεν από το κρατικό και διεθνές νομοθετικό πλαίσιο φορολόγησης. Ποια είναι τα περιθώρια αντίστοιχων φοροαποφυγών-φοροδιαφυγών των μισθωτών εργαζομένων; Σε αυτές τις συνθήκες, τι χαρακτήρα έχουν τα κελεύσματα του κράτους στους πολίτες για «απόκτηση φορολογικής συνείδησης»;

11) Ενότητα 7.8_Ο εθελοντισμός

Στο σχολικό βιβλίο των Θρησκευτικών της Γ' Γυμνασίου αναφέρεται για την Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ) «Κιβωτός του Κόσμου»: «Η Κιβωτός του Κόσμου είναι μια φωλιά στοργής και φροντίδας για το παιδί, τον νέο και τον γονιό που βρίσκονται σε ανάγκη. Την ίδρυσε το 1998 στην Αθήνα ο εικοσιεξάχρονος πατέρας Αντώνιος Παπανικολάου, με όπλο

την αγάπη του για τα παιδιά. Η Κιβωτός καλύπτει εξολοκλήρου και φροντίζει τα απροστάτευτα παιδιά». Ωστόσο, πριν λίγο καιρό βγήκαν στην επιφάνεια κάποιες πολύ βαριές κατηγορίες για τη συγκεκριμένη ΜΚΟ και είναι σε εξέλιξη αντίστοιχη δικαστική διαδικασία.

Αφότου μελετήσετε την ανάλυση της σελ. 97 του βιβλίου για τις «όψεις του εθελοντισμού που έχουν επικριθεί», παρουσιάστε εν συντομία τις κατηγορίες απέναντι στους διευθύνοντες την «Κιβωτό του Κόσμου». Ανεξάρτητα από το γεγονός αν ισχύουν τελικά αυτές οι κατηγορίες και από την έκβαση της σχετικής δικαστικής διαδικασίας, αναλύστε τους κινδύνους που απορρέουν από το γεγονός ότι σταδιακά μια σειρά κοινωνικές υπηρεσίες για τις οποίες είχε παλαιότερα την ευθύνη το κράτος περνάνε τα τελευταία χρόνια σε χέρια «εθελοντών» ιδιωτών και ΜΚΟ. Ποια είναι σε τέτοιες περιπτώσεις η πραγματική στόχευση των κεινισμάτων περί «εθελοντισμού». Μπορείτε να σκεφτείτε παραδείγματα γνήσιου, κοινωνικά ωφέλιμου εθελοντισμού;

12) Ενότητα 12.2_Οι πρόσφυγες και η συμφωνία Σένγκεν

Αφού ληφθεί υπόψη η ανάλυση του σχολικού βιβλίου για την έννοια του πρόσφυγα (σελ. 156), καθώς και το δεύτερο παράθεμα της ίδιας σελίδας (σχόλιο πάνω σε φωτογραφικό ντοκουμέντο από την καταστροφή της Σμύρνης), να συλλέξετε και να παρουσιάσετε πληροφορίες για την τύχη των προσφύγων της Μ. Ασίας. Με τι όρους γίνονται αποδεκτοί ή εντάσσονται στην ελληνική κοινωνία και οικονομία; Εντοπίζονται στοιχεία κοινωνικού αποκλεισμού, ρατσιστικής συμπεριφοράς εναντίον τους; Ποια κατά τη γνώμη σας τα βαθύτερα αίτια αυτών των φαινομένων; Υπάρχουν στην εποχή μας παρόμοιες ρατσιστικές συμπεριφορές σε βάρος προσφύγων στη χώρα μας; Να αξιοποιήσετε σχολικά βιβλία ή και άλλες πηγές.

13) Ενότητα 12.2_Οι πρόσφυγες και η συμφωνία Σένγκεν

Το 2022 συμπληρώθηκαν 70 χρόνια από την ένταξη της χώρας μας, ταυτόχρονα και από κοινού με την γειτονική μας Τουρκία, στο Βορειοατλαντικό Σύμφωνο (ΝΑΤΟ). Αφού ληφθεί υπόψη το παράθεμα της σελίδας 157 (Οι πρόσφυγες της Κύπρου), καθώς και το σχετικό εικαστικό τεκμήριο Τάσσο, Κύπρος 1974):

α. να σχολιαστεί – ερμηνευθεί το εικαστικό τεκμήριο.

β. να βρείτε και να καταγράψετε πληροφορίες σχετικά με το Κυπριακό πρόβλημα. Σε τι συνίσταται; Πως οδηγήθηκε στην τουρκική στρατιωτική εισβολή και κατοχή; Ποιες είναι οι προοπτικές σήμερα;

γ. Τι ακριβώς είναι το ΝΑΤΟ; Ποιος ο ρόλος του το 1974 και ποιος σήμερα έναντι της Κύπρου, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου;

14) Ενότητα 12.4_Δημοκρατικές αρχές για την κοινωνική συμβίωση

Αφού ληφθούν υπόψη οι διατυπώσεις του σχολικού βιβλίου για τη ναζιστική θηριωδία (σελ. 160 – 161) καθώς και τα δύο παραθέματα της σελίδας 161, να διαβαστεί το συνοδευτικό κείμενο (θεατρικό) του Μπέρτολτ Μπρεχτ¹ και να απαντηθεί τα ερωτήματα:

α. Με τα διάφορα μικρά περιστατικά και τις συμπεριφορές των προσώπων δημιουργείται μια ορισμένη ατμόσφαιρα για την κατάσταση που επικρατεί στη ναζιστική Γερμανία. Ποιες

¹ http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2710/Keimena-Neoellinikis-Logotechnias_G-Lykeiou_html-empl/index_d_05_01.html

είναι οι συνθήκες ζωής στο χιτλερικό καθεστώς; Πως συνάγονται από τους διαλόγους του έργου;²

β. Να διατυπώσετε τα πολιτικά σας συμπεράσματα από το προαναφερθέν κείμενο του παραθέματος της σελίδας 161 (Πάστορας Martin Niemöller)

15) Ενότητα 13.3.1_Είδη βίας: ενδοσχολική, ενδοοικογενειακή, αθλητική κτλ

Αφού ληφθεί υπόψη η ανάλυση του σχολικού βιβλίου για τον «σχολικό εκφοβισμό, bullying» (σελίδα 172), καθώς και το σχετικό παράθεμα της ίδιας σελίδας, να συλλέξετε και να παρουσιάσετε στοιχεία για τον σχολικό εκφοβισμό. Σε ποιες αιτίες, κατά τη γνώμη σας, οφείλεται το εν λόγω πρόβλημα; Πως κατά την άποψή σας θα μπορούσε να καταπολεμηθεί;

16) (Εκτός ύλης σχολικού βιβλίου) Εργασία για χρήση ναρκωτικών ουσιών

Στην Ελλάδα σήμερα:

Ειδικά για τη χρήση στις μαθητικές ηλικίες, τα στοιχεία στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια δείχνουν:

Μείωση της ηλικίας πειραματισμού και εισόδου στη χρήση ουσιών κατά τη διάρκεια του Γυμνασίου.

Άνοδος της χρήσης κάνναβης στις μαθητικές ηλικίες.

Το 1,3% όσων μαθητών κάνουν χρήση ουσιών, ξεκίνησαν τη χρήση με κάνναβη πριν τα 13 έτη

Το 9,4% των 16χρονων μαθητών έχει κάνει χρήση ναρκωτικών, το 8,2% έχει κάνει χρήση κάνναβης, το 4,6% κάνει περιστασιακή χρήση κάνναβης, το 2,5% των μαθητών κάνει χρήση κάνναβης πάνω από τρεις φορές το μήνα.

2 στους 5 μαθητές που έχουν κάνει πρόσφατη χρήση κάνναβης βρίσκονται σε υψηλό κίνδυνο εξάρτησης από την ουσία.

Το 50,8% των μαθητών θεωρούν ακίνδυνη τη δοκιμή κάνναβης, το 33% την περιστασιακή χρήση και το 11,4% τη συστηματική χρήση της ουσίας.

Επίσης το 30,8% των μαθητών δηλώνει ότι έχει έστω και ένα συμμαθητή που κάνει χρήση κάνναβης.

Σημειώνεται αύξηση στη χρήση νέων ψυχοδραστικών ουσιών, κυρίως συνθετικών κανναβιδοειδών.

α. Να ανατρέξετε σε πηγές (πχ ΚΕΘΕΑ, ΕΣΥΝ) και να αναφέρετε επιπτώσεις από τη χρήση ψυχοτρόπων ουσιών στην φυσική και ψυχική υγεία, καθώς και στην εν γένει κοινωνική συμπεριφορά των ανθρώπων που τις καταναλώνουν.

β. Ποια είναι η αιτιολογική βάση του διαχωρισμού των ναρκωτικών ουσιών σε «σκληρές» και «μαλακές»; Ποια τα αποτελέσματα αυτού του διαχωρισμού; Ποια η θέση σας έναντι της νομιμοποίησης των «μαλακών» ναρκωτικών ουσιών;

γ. Ποιες είναι οι θέσεις των πολιτικών κομμάτων για τα ναρκωτικά;

---

² Η ερώτηση αυτή αποτελεί εν πολλοίς ανασκευή ερώτησης του παραπάνω αναφερόμενου σχολικού βιβλίου.